

5. SINIF TÜRKÇE DERSİ

TAM ÖĞRENME ÇALIŞMASI

NOKTALAMA: ÜNLEM (!)

KONU ANLATIMI

ÜNLEM İŞARETİ (!)

Aniden ortaya çıkan duyguların etkisiyle ağızdan bir çırpıda çıkan, bu duyguları daha etkili anlatmaya yarayan kelimelerdir.

Bu kelimelerin yanında dilek, emir, tehdit gibi anlamlar taşıyan kelimeler de ünlem değeri kazanabilir.

Ünlemin Kullanıldığı Yerler (!)

1. Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur: Hava ne kadar da sıcak! Aşk olsun! Ne kadar akıllı adamlar var! Vah vah!

Ne mutlu Türk'üm diyene! (Atatürk)

2. Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur:

Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri! (Atatürk)

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir. (Atatürk)

Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle! (Yahya Kemal Beyatlı)

Dur, yolcu! Bilmeden gelip bastığın

Bu toprak bir devrin battığı yerdir. (Necmettin Halil Onan)

UYARI: Ünlem işareti, seslenme ve hitap sözlerinden hemen sonra konulabileceği gibi cümlelerin sonuna da konabilir:

Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz! (Faruk Nafiz Çamlıbel)

3. Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayrıç içinde ünlem işareti kullanılır:

İsteseymiş bir günde bitirmiş (!) ama ne yazık ki vakti yokmuş (!).

Adam, akıllı (!) olduğunu söylüyor.

*** Ünlem işaretiinden sonra büyük harfle başlanır.**

ALİŞTIRMA:

Aşağıdaki yazılarda () ile gösterilen yerlere uygun noktalama işaretlerini koyunuz. (. - , - ? - !)

Aman Allah'ım () Dalgalarda bir ileri bir geri sallanıp duran bir gemi () batmaktan kurtulmak için çırpınıyor ()

Of () sürekli yazı yazmaktan () yazdıklarımı tekrar okumaktan bıktım ()

Vay be () Nasıl bir gemiymiş bu () bizim köydeki cami kadar büyük ()

Arkadaşı geldi, hay Allah () Kitabını getirmeyi umutmuşum () dedi ()

Simitçi () Simitlerin sıcak mı () Eğer simitlerin sıcaksa bize iki simit ver ()

Adam ok kadar toktu ki () masayı sildi süpürdü ()

Babam okulda kullanmam için defter () kalem () silgi almış () Yaşasın ()

Aşağıdaki cümlelerde yer alan ünlem bildiren ifadeleri bularak altlarındaki bölüme yazınız.

Aman ha! Bu koliye dikkat edin kırılacak eşya var.

[.....]

Of bıktım artık! Bu sözlerden.

[.....]

Ah bunu önceden bilseydim seni durdururdum!

[.....]

Vah vah, ne oldu sana!

[.....]

Ay, ne şirin şeysin sen öyle!

[.....]

Vay başıma gelenler!

[.....]

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde ünlem niçin kullanılmıştır altlarına yazınız.

Ey ahali! Bu olaya tepki göstermeliyiz.

Bir anda karşımıza kocaman bir köpek çıkmasın mı!

Hişt, biraz sessiz olun bebekler uyuyor.

O kadar başarılı ki (!) matematiği yetmiş.

Yağmurdan sonraki gökkuşağı harika görünüyor!

Aşağıdaki bilgileri okuyunuz doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

[] Korku, şaşırma vb. duyguları anlatan ifadelerden sonra nokta konulur.

[] Ünlem işareti ünlem kelimesinden sonra veya cümlelerin en sonunda kullanılabilir.

[] Cümlede küçümsemeyi göstermek için parantez içinde ünlem işareti kullanılır.

[] Eş görevli sözcükleri ayırmak için ünlem kullanılabilir.

[] Ünlem işaretinden sonra cümleye küçük harfle başlanır.

Aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

büyük – uyarı – küçümseme – duygu

Ünlem işareti korku, şaşırma gibi bildiren cümlelerden sonra, seslenme ve sözlerinden sonra ve bildiren ifadelerden sonra kullanılır.

Ünlem işaretinden sonra cümleye harfle başlanır.

TEST

Yazılı bir şey de istiyorsun ha () Dünya yalancılık sellerinde sürüklenirken sen bir kağıt parçasına mı inanacaksın ()

1. Yukarıdaki parantezlerin içine sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

A) (?) (?) B) (!) (?) C) (!) (!) D) (.) (?)

2. "Eee, yeter artık" tümcesinin sonuna hangi noktalama işareti gelmelidir?

A) Ünlem işareti (!) B) Nokta (.)
C) Soru işareti (?) D) Virgül (,)

3. "Hey Ömer() Bu gün okula gelecek misin()" tümcesinde boş bırakılan yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri gelmelidir?

A) (?) (?) B) (!) (!) C) (!) (?) D) (.) (?)

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna ünlem işareti getirilemez?

A) Hey, bu soruyu kim sordu
B) Hey, ben bu soruyu biliyorum
C) Hey, bana biraz yardım edin
D) Hey, galiba ben gelemeyeceğim

5. Aşağıdakilerden hangisi ünlem işaretinin görevi değildir?

A) Sevinç, korku ve benzeri duyguları veren ifadelerden sonra konulur.
B) Doğruluğu kesin bilinmeyen tarihlerden sonra parantez içinde kullanılır.
C) Küçümseme anlamı vermek için parantez içerisinde kullanılır.
D) Seslenme ve hitap bildiren ifadelerden sonra konulur.

6. "Yetişin, boğuluyorum" tümcesinin sonuna hangi noktalama işareti konulmalıdır?

A) Virgül (,) B) Nokta (.)
C) Soru işareti (?) D) Ünlem işareti (!)

7. Aşağıdaki ifadelerden hangisinden sonra ünlem koyulmasına gerek yoktur?

A) Dikkat B) Komşular C) Elma D) Hişt